

BÜTÜNLEŞİK SU YÖNETİMİ İÇİN YEREL ÇERÇEVENİN PLANLANMASI PAYDAŞLAR ÇALIŞTAYI

“GAP Tarımsal Sorunlar, Çözüm Önerileri ve GAP TEYAP”

GAP Bölge Kalkınma İdaresi (GAP BKİ), T.C. Kalkınma Bakanlığının temel misyonuna uygun olarak bölgede elde ettiği birikimlerinden hareketle; GAP Bölgesi'nde doğal kaynakların etkin ve sürdürülebilir kullanımını dikkate alarak bölgenin kalkınma çalışmalarında insan odaklı bir anlayışla çalışmalarını geliştirmekte ve yürütmektedir.

Bu kapsamda, başta doğal kaynakların etkin ve sürdürülebilir kullanımını sağlamak şartıyla özellikle sulama yatırımlarından beklenen katkının maksimize edilmesine yönelik çalışmalar sürdürülmektedir.

Özellikle 1990'lı yıllarda bölgede büyük sulama projelerinin hayata geçirilmesi ile tarımsal eğitim yayım hizmetlerinin önemi de bir kat daha artmıştır. Zira büyük sulama yatırımlarının yapılabilirliğini etkileyen en önemli ölçüt bu tesisleri kullanacak olan insanların yani çiftçilerin sosyal ve ekonomik olarak kalkınmasıdır. Bu bağlamda, bölgede sulamaya açılan alanlarda sulu tarımın kuru tarıma oranla ülke ekonomisine yaratacağı katma değer en az 3 en fazla 7 kat olacağı hedeflenmiştir. Özellikle başta sulamaya açılan Harran ovasında sulamanın bölgede istihdama ve ekonomiye sağlaması hedeflenen katkı maalesef çeşitli sosyal sorunlar, fiziki yetersizlikler ve en önemlisi, sulama ve sulu tarım konularındaki bilgi ve beceri yetisinin yetersizliğinden dolayı bu katkı istenen noktalara taşınamamıştır.

Bu durumun temel nedenlerinden en önemlisi, bilhassa sulu tarım ve sulu tarım teknolojileri konusunda tarımsal eğitim yayım çalışmalarının hep ikinci planda kalmış olmasından dolayı; çok büyük maliyetler ile hayata geçirilen bu yatırımların değerlendirilmesinde çiftçilerimizin bilgi ve deneyim eksikliğinden dolayı gerekli faaliyetleri yerine getirememesinden kaynaklanmaktadır. Daha sonra sosyo-kültürel yapı, fiziksel altyapı sorunları ve mevzuatlar ile mevzuatların uygulanması ile ilgili sorunlar sayılabilir

2008 yılında GAP Eylem planının açıklanması ile birlikte bölgede sulama yatırımlarının önemli bir ivme kazanması ile birlikte bu konuların ehemmiyeti önemli derecede artmış ve

özellikle çiftçilerin bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi konusunda özel bir çalışma yapılması geçmişte yaşanan kötü örneklerin tekrarlanmaması için zorunlu bir hale gelmiştir.

GAP BKİ bölgede yapılan tarımsal araştırmalardan, yürütülen tarımsal projelerden, kurum ve kuruluşlarla yapılan koordinasyon toplantılarından ve uzun yıllardan beri edinilmiş tecrübelerden esinlenerek bölgede tarımsal eğitim yayım konusunda günümüze değin çeşitli çalışmalar yapmış/yaptırmıştır. Bunlardan bir tanesi de Harran üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi bölümü başkanlığında Çukurova ve Akdeniz üniversitelerinin tarım ekonomisi bölümlerinden değerli hocaların hazırlamış olduğu eğitim yayım fizibilite raporudur.

Tüm bu yaşanan sorunlara çözüm oluşturabilmek ve bölge potansiyellerini etkin kullanmak suretiyle tarımsal gelişmeyi sağlamak ve sürdürülebilir kılmak adına 2011 yılında GAP Bölge kalkınma İdaresi koordinasyonunda GAP Tarımsal Eğitim ve Yayım Projesi(GAP-TEYAP) uygulamaya konulmuştur.

Konuyla ilgili GAP BKİ' nin yaptığı çalışmalar, yapılan çalıştaylar ve tüm ilgili paydaşların katılımlarıyla gerçekleştirilen diğer çalışmalarda elde edilen sonuçlardan hareketle mevcut koşullar, yapılması gerekenler ve bu alanda dünyadaki gelişmeler dikkate alınarak değerlendirildiğinde;

Bölgede, kendi kendine yardım prensibi ile çalışacak, çiftçi örgütlerine dayalı çoğulcu ve talep yönlendirmeli bir yayım modelinin sorunların çözümünde etkin ve uygun olacağı ve bu şekilde tarımsal gelişimin ivme kazanacağı kanısına varılmıştır.

GAP TARIMSAL EĞİTİM YAYIM HİZMETLERİ MEVCUT DURUMU (2010 GAP TEYAP Fizibilite Raporu)

- GAP bölgesinde, İlgili kurum ve kuruluşlarda görev yapan personel sayısı: 4728 kişi, 2594 teknik eleman
- GAP, İlgili kurum ve kuruluşlarda görev yapan yayım elamanı sayısı: 299 kişi, 251 yayımcı
- Bölgede toplam 264.356 çiftçi, toplam 31.400.778 da tarım arazisinde faaliyet göstermektedir.
- Bölgede 1 yayım elamanı ortalama 1053 çiftçiye ve 125.103 da alana hizmet vermek durumundadır.

➤ **SORUN ANALİZİ**

1. Tarımsal Eğitim Yayım Hizmetlerinde Kamununun Yetersizliği
2. Çiftçi Örgütlenme Yapısının Nicelik ve Nitelik Olarak Yetersiz Olması
3. Tarımsal Eğitim Yayım Hizmetlerinin Yetersiz Olması
  - Destek ve Hibelerin Rasyonel Kullanılmaması
  - Enerji
  - Bitki Deseninın Değişmemesi
  - Taban Suyu, Tuzlanma, Çoraklaşma Vb.

Sulama ve Sulu Tarım Kapsamındaki Başlıca Sorunlar;

- Kurumsal kapasite yetersizliği;*** GAP’ da sulamaya açılmış ve açılacak tarım alanının büyüklüğü dikkate alındığında bölgede çalışan direkt konu uzmanı teknik eleman sayısı çok yetersizdir.
  - 1) ***Çiftçinin etkin sulama ve sulu tarım konusunda eğitimsiz olması nedeniyle yatırım yapmaması;***
  - 2) Sulamaya açılacak alandaki çiftçilere, inşaat süresi boyunca sulu tarıma geçişte; ürün deseni, sulu tarım teknolojileri, sulama yatırım ve planlamasına yönelik eğitim faaliyetleri yeterince yapılmamaktadır.
  - 3) Çiftçiler sulama konusunda teknik ve uygulamalı bilgiyi kurumlarda çalışan ziraat mühendislerinden tam olarak alamadığı için özel sektörü kendine kılavuz seçmiştir. Özel sektör ticari kaygılarını minimize edebilmek için çiftçinin ihtiyaç duyduğu reel sulama yatırımlarını maksimize etmektedir.
  - 4) Sosyal ve kültürel açıdan modern sulama metotlarının uygulanması ve çiftçinin verim kaybı yaşama korkusu nedeniyle yaptığı geleneksel sulamadan vazgeçmemesi.
- Sulama yatırımlarında hibe, teşvik, destek ve kredi mevzuatlarının çiftçiler tarafından tam olarak bilinmemesi**
- Yüksek enerji maliyetleri**
- Doğal kaynaklarımızın (toprak, su) gün geçtikçe azalması.**
- Dünyada her yıl 20-30 milyon hektar alan tuzdan etkilenmekte ve yine her yıl 0.25-0.50 milyon ha alan tuzlanma nedeniyle kaybedilmektedir.**

➤ **İHTİYAÇLAR**

- Koordinasyon ve Farkındalık
- Çiftçi eğitimi ve yöntemleri
- Kurumsal Kapasite
- Mevzuat
- Destek, Teşvik, Kredi
- **MODEL**

➤ **ÖNCELİKLER**

1. Bölgede uygulanmakta olan destek, teşvik ve krediler hakkında bir çalışma yapılarak uygun bir sistem getirilmelidir.(tarımsal girdilerin desteklenmesi, tarımsal sanayiinin geliştirilmesi teşvik edilmeli, örgütlenmeyi teşvik edici destekleme vb. ile oto kontrol)
2. Enerji maliyetlerini minimize edecek alternatif uygulamalar denenmeli ve teşvik edilmelidir.
3. Sulamaya açılacak alanlara yönelik eylem planları oluşturulmalı ve uygulanmalıdır.
4. Araştırma konuları ve uygulamaları çiftçi ile birlikte belirlenmeli ve çiftçi şartlarında uygulanmalıdır.
5. Üniversitelerin alt yapıları güçlendirilerek, çiftçi eğitimi ve yayım çalışmalarında daha aktif yer almaları sağlanmalıdır.
6. Kamunun rolü net bir şekilde belirlenmelidir.(İTU, OT, Sürdürülebilir Tarım, Tarım Politikalarının belirlenmesi, Sosyal konular...)
7. **Kurum ve kuruluşların etkili bir koordinasyon ve işbirliği içerisinde çalışacağı, çiftçi örgütlerinin aktif olacağı, özgün bir yayım modelinin uygulanması sağlanmalıdır.**

GAP Çiftçi Örgütleri Merkezli Çoğulcu yayım Modeli Hedef ve Amaçları

Hedef :

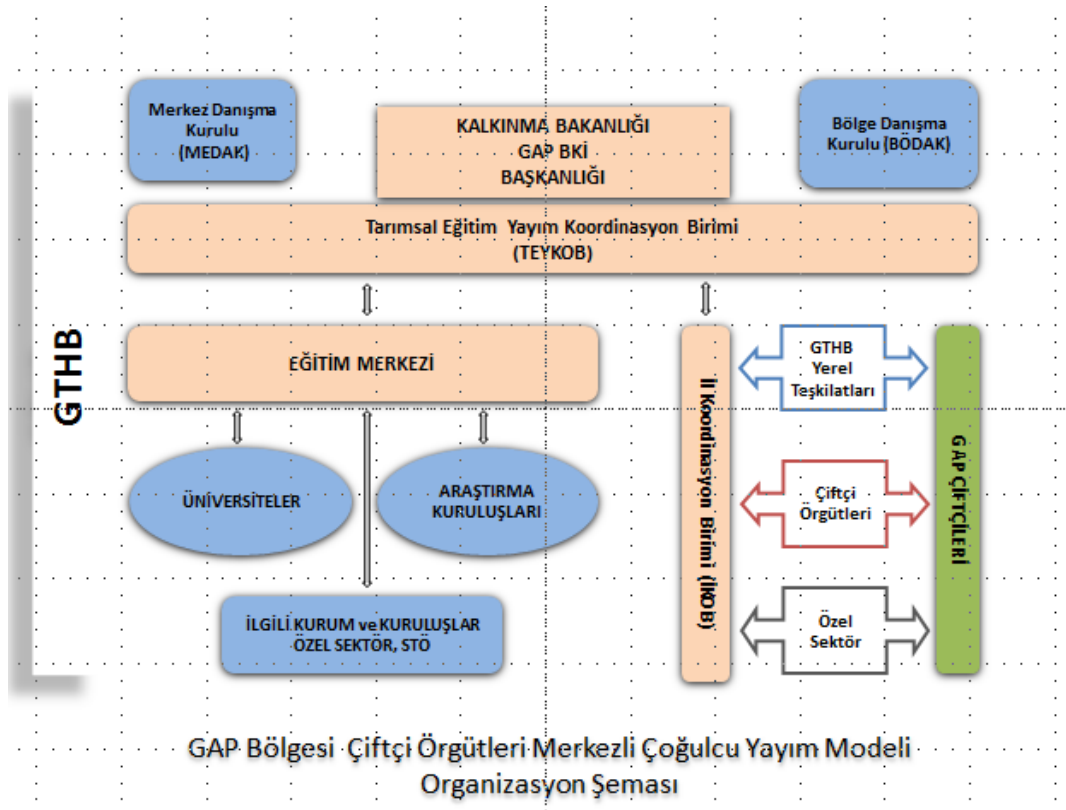
GAP Bölgesinde Sürdürülebilir tarımsal kalkınmayı hızlandırmak,

Amaç 1 :

Başta sulamaya açılmış ve açılacak alanlar olmak üzere çiftçilerin ihtiyaç duydukları eğitim yayım hizmetlerinin verilmesi konusunda çiftçi örgütlerinin harekete geçirilmesi

Amaç 2 :

Çiftçi Örgütlerinin idari ve teknik açıdan geliştirilip güçlendirilerek sürdürülebilir ve etkin bir yayım ve danışmalık hizmeti verme işlevini üstlenmelerini sağlamak

GAP Bölgesi Çiftçi Örgütleri Merkezli Çoğulcu Yayım Modeli Çalışma Programı (2014-2017)

- **Model Uygulama Çalışmaları**
  - ✓ Hazırlık Aşaması
  - ✓ Uygulama Aşaması
  - ✓ Sürdürülebilirlik ve Yaygınlaştırma
- **Örgütlenme ve Grup Oluşturma Çalışmaları**
  - ✓ Hazırlık Çalışmaları
  - ✓ Eylem Planı Oluşturulması
  - ✓ Uygulama
- **Suyun Etkin Kullanımı ve Sulamaya Hazırlık Çalışmaları**
  - ✓ Hazırlık Çalışmaları
  - ✓ Eylem Planı Oluşturulması
  - ✓ Uygulama

Model Ve Uygulamasına İlişkin Riskler ve Sorunlar:

1. Çiftçi Örgütlerinin Nicelik ve Nitelik olarak Yetersizliği

- ❖ Çiftçilere yönelik hizmetler yetersiz
- ❖ Kuruluş amaçlarına uygun çalışmıyorlar
- ❖ Nicelik ve nitelik olarak teknik eleman yetersiz
- ❖ Altyapı yetersiz

2. İç ve Dış Denetleme Yetersizliği

3. Mali Kaynakların Yetersizliği

4. Mevzuat ve Yönetmelikler